

33

ONGI ETORRI!

Ongi etorri!
Ondo ibili!
Ondo lo egin!
Zaretela ongi etorriak!
Ongi etorria eman digu.
Ongi etorri gartsua eman digu.

Inori, bati nahiz gehiagori, oles eta hasierako agurra egitean horrela esan izan da beti, partizipioa mugatu gabe. Hala urrundik etorria kalean ikustean edo etxean hartzean edo aireportuan besarkatzean *Ongi etorri!* esan izan zaio beti, ez *Ongi etorria!*

Ez da oraintsu arte euskal literatura osoan horrelako alerik aurkitzen: *Ongi etorria!* edo *Ongi etorriak!* Hauek bart arratsekoak dira gure artean eta bistan da gainera nola eta zergatik sortuak: gaztelera bezala "bienvenido! bienvenidos!" singularra eta plurala bereiziz esanez gero, hobeto esana dagoelakoan. Euskarak ez du horrelako bereizkuntzarik egin izan eta beti mugatu gabe esan du.

Gure artean sortua dela ohitura berri hori esan dugu eta hori esatean Hegoaldean dela sortu esan nahi dugu eta duela urte gutxi, gainera, nahiz gero denbora gutxian indar handiaz zabaldu den. Hegoaldean bertan ere ez da sortu eta zabaldu herriko hitzun sotilen artean, baizik idazle, hizlari, esatari, kazetari eta maila bereko euskara landu, dotore, ikasia maite duen jende artean, eta uste okerreko hobe beharrez gainera, konturatu gabe erdarakada itzela sartzen zutela eta euskaraz esan inoiz ez eta idatzi gutxitan egin zena. Herri xeheak, ordea, oraindik ere kalean egunoro *Ongi etorri!* esaten jarraitzen du.

Horixe bera erakusten digu *Orotariko Euskal Hiztegiak*. Ehun esenplu baino gehiagotik bospati bakarrik dira hemen ematen dugun dotrinaren kontra partizipioa mugatua daramatenak eta guziak azken hogeita bost urte hauetako idazleenak dira, eta guziak Hegoaldekoenak gainera.

Iparraldean ez baitira gauzak aldatu. Han betiko aztura atxikitzen da eta betikoa zein den jakiteko aski da Ziburuko Etxeberriren *Manual debozionezkoa* zabaltzea; zazpi lerrotan barrena (2301-2308) bost bider oihukarazten dio poetak Aita Etermoari *Ongi etorri*, dohatsuen tropelak zeruko atee-tara iristen ikustean:

- (1) *Ongi etorri, ungi etorri, diozketete miletan*
O arima dohatsuak lekhu saindu hunetan.
Ongi etorri, fidel eta adiskide maiteak
Eta ene Semearen ordenantzak gordeak.
Ongi etorri goiz eta arrats guri gomendatuak
Eta urrikariz biluz gorriak bezituak.
Ongi etorri bihotz simple malezia gabeak
Eta munduko plazeren oinez zapatzailleak (Etxeberri, Manual Debozionezkoa).

Etxahunek bere "khantoretan" honela dio hiruzpalau aldiz:

- (2) a) *hunki jin ziradela, prima anderia* (66)
 b) *hunki jin hizala* (91)
 c) *ukhen zünin "hunki-jin"* (104)
 d) *Eta hunki-jin erran orde.*

Eta gerokoek ere lege hori atxiki dutelako testigantza franko dago. Bai, “ongi etorria” emanaz *Ongi etorri!* esan. Hori ongi esana dago. Ez baita ukatzen *ongi etorri*-k, beste partizipiozko perpaus askok bezala, izen bihurtu eta mugatzailea hartzen badu, esan daitekeela: *ongi etorria eman digu*. Ezta ere ukatzen, beste partizipio asko bezala, *izan* aditzaren predikatu mugatu bihurtu eta honela esan daitekeela:

- (3) a) *zarela ongi etorria!*
 b) *zaretela ongi etorriak!*
 c) *orain etxetik aldegin dute, baina egunen batean berriz etxerutzen badira, ONGI ETO-
 RRIAK izango dira.*

Ohart, haatik, Etxahunek kasu honetan ere mugatu gabe “hunki jin ziradela” esan duela.

Ez gara horietaz ari, beste honetaz baizik: inon bilduei oles edo agur egitean, oihu edo deiki gisa erabiltzerakoan, esapide hori mugatzaileaz jazteko joera berriaz. Erabilera hori da auzitan ipintzen duguna eta mugatugabea gomendatzen duguna. Bi arrazoigatik batez ere: batetik, orain arte sekula esan ez delako, eta bestetik, orain ere Iparraldekoek inoiz esaten ez dutelako, ez eta Hegoaldeko herri xe-heak ere. Hortaz hobe dugu orain arte bezala *ongi etorri!* esaten jarraitu inori edo jendeari agur egitean, deiki gisa erabiltzean.

Hau da, hortaz, Euskaltzaindiaren erabakia: agurra egitean-eta *Ongi etorri!* esan bedi, ez *ongi etorria!* edo *ongi etorriak!*, hauxe baita euskararen tradizioa.

(Euskaltzaindiak, Bilbon, 1995.eko ekainaren 30ean onartua)